

זיהוי הריון ומות עוברי מוקדם באמצעות קביעת ריכוז הפרוגסטרון בפלסמה ובחלב

מרים רוזנברג ומשה קאים

המכון לחקר בעלי חיים, מינהל המחקר החקלאי

במשקים רבים בארץ יש שיעור גבוה של פרות עם מרוחים ארוכים בין ההזרעות ופרות רבות הנמצאות לא הרות בעת בדיקת ההריון הרקטלית. מחזורי ייחום ארוכים ובדיקות הריון שליליות עלולים לנבוע מבעיות ממשק, כלומר מלקויים בגלוי ייחומים של פרות שהוזרעו וחזרו להתייחס, או ממות עוברי מוקדם (ספיגת עוברים). מעקב אחר השתנות ריכוזי הפרוגסטרון בפלסמה או בחלב, בימים שאחרי ההזרעה, מאפשר להבחין בין פרות שחזרו להתייחס אך לא התגלו בתצפית הייחומים לבין פרות הרות שספגו עוברים בשלב מוקדם של ההריון.

במחקר שנערך בשני משקים נאספו דגימות דם וחלב פעמיים בשבוע מכל הפרות המוזרעות, החל מהיום ה- 19 לאחר ההזרעה ועד שהפרות התגלו בייחום חוזר. בפרות שלא חזרו להתייחס, נמשכה לקיחת דגימות הדם והחלב עד לבדיקת ההריון הרקטלית. מהתוצאות, המובאות בטבלה, התברר שבמשק א' היו 20.4% מההזרעות שבעקבותיהן נצפו מחזורי ייחום ארוכים מ- 30 יום, ובנוסף לכך התקבלו בדיקות הריון שליליות בעקבות 7% מההזרעות. במשק ב' היו רק כ- 12% מחזורים ארוכים ורק 3.6% של בדיקות הריון שליליות. מתוצאות בדיקות הפרוגסטרון בפלסמה התברר שבמשק א' כ- 68% מהמחזורים הארוכים ו- 58% מבדיקות ההריון השליליות נבעו מאי גילוי פרות מתייחמות. לעומת זאת במשק ב' רק 17.5% מהמחזורים הארוכים נבעו מחוסר גלוי ייחום.

טבלה 1. סיכום התעברות והתפלגות מחזורים בשני משקים

משק ב'		משק א'		
מספר	%	מספר	%	
110		157		ס"ה הזרעות
47	42.7	26	16.6	התעברו
46	41.8	88	56.1	חזרו להתייחס אחרי 17-28 ימים
13	11.8	31	19.7	חזרו להתייחס אחרי 29-40 ימים
4	3.6	12	7.6	שליליות בבדיקת הריון
3	2.7	21	13.4	מחזורים ארוכים בגלל אי גילוי ייחום
-	-	7	4.5	בדיקות הריון שליליות בגלל אי גילוי ייחום

שיעור ספיגת העוברים בשלבי ההריון המוקדמים (בימים 29 - 40 אחרי ההזרעה הגיע ל- 9.5% במשק א' ול- 12.6% במשק ב'. בהשוואה שערנו בין ריכוז הפרוגסטרון בפלסמה של פרות הרות לבין ריכוזו בפרות שספגו עוברים, מצאנו שבימים 19 - 23 לאחר ההזרעה לא היה הבדל בריכוז הפרוגסטרון בין הפרות ההרות לבין הפרות שספגו עוברים. לעומת זאת, בימים 24 - 26 לאחר ההזרעה היה ריכוז הפרוגסטרון בפרות שספגו עוברים נמוך באופן מובהק מריכוזו בפרות ההרות. התוצאות הראו ש 76% מהפרות שריכוז הפרוגסטרון בפלסמה שלהן, בימים 24 - 26 אחרי ההזרעה, היה גבוה מ- 4 נ"ג/מ"ל נמצאו הרות בבדיקת ההריון. לעומת זאת בפרות שריכוז הפרוגסטרון בימים הנ"ל היה 1.5 - 4.0 נ"ג/מ"ל הגיע שיעור הפרות ההרות ל- 48% בלבד.

ריכוז הפרוגסטרון בחלב בימים 19 - 23 לאחר ההזרעה נמצא במתאם גבוה עם ריכוז הפרוגסטרון בפלסמה באותם הימים. לעומת זאת לא נמצא מתאם בין ריכוז הפרוגסטרון בפלסמה ובחלב בימים 24 - 26 אחרי ההזרעה. כמו כן, לא היו הבדלים מובהקים בריכוז הפרוגסטרון בחלב בין פרות הרות לפרות שספגו עוברים בשלבי ההריון המוקדמים.